

به ناوی خوی به خشندهو میهره بان
به ناوی گه له وه
سه روکایه تی هه ریمی کوردستان - عیراق

پشت به و یاسایه ی ئه نجومه نی نیشتمانی کوردستان - عیراق دایناوه و به پیی
حوکمی ماده ده / یه که م له یاسای ژماره (۱) ی سالی ۲۰۰۵، یاسای سه روکایه تی هه ریمی
کوردستان - عیراق، ئه م یاسایه مان ده رچواند:

یاسای ژماره (۱۰) ی سالی / ۲۰۰۶
یاسای وه زارتهی ژینگه ی هه ریمی کوردستان - عیراق

مادده ی یه که م :

مه به ست له م زاراوانه ی خواره وه و اتاکانی به رامبه ریانه بو مه سته کانی ئه م یاسایه :

یه که م: هه رییم : هه ریمی کوردستان - عیراق .

دووهم: وه زارته : وه زارته ی ژینگه .

سییه م: وه زیر : وه زیری ژینگه .

چوارهم: بریکاری وه زارته : بریکاری وه زارته ی ژینگه .

پینجه م: ئه نجومه نی : ئه نجومه نی پاراستن و چاکردنی ژینگه له هه ریمی کوردستان دا .

شه شه م: ئه نجومه نی پاریزگا : ئه نجومه نی پاراستن و چاکردنی ژینگه له پاریزگادا .

مادده ی دووهم :

وه زارته ئه م ئه رك وفرمانانه ی خواره وه پیاده :

یه که م: پیشنیازکردنی سیاسه تی گشتی بو پاراستنی ژینگه له پیسبوون و کاری

چاکتر کردنی چۆنایه تی ژینگه و خسته رووی بو به رده م ئه نجومه نی وه زیران بو

په سند کردن

دووهم: ده ره یانی رینمایی تایبته به ده ستنیشانکردن و به ندو به سته ی (ضوابط)

پیسکه ره کانی ژینگه و، چاودیریکردنی سه لامه تی به جیه یانیان .

سییه م: پلاندانانی سالانه و مامناوه ندو دوورخایه ن بو پاراستن و چاکتر کردنی

ژینگه .

چوارهم: هاوکاری و هه ماهه نگی له نیوان وه زارته کان و ئه و لایه نانه شدا که

په یوه سته ی پاراستنی ژینگه ن .

پینچهم: پابه‌ندبوونی هه‌ریمی به‌و ریکه‌وتنامه‌و په‌یماننامه‌و پرۆتۆکۆلانه‌ی له‌ لایهن حکومه‌تی فیدرالیه‌وه په‌سه‌ندکراوه .

شه‌شهم: به‌ دواواچوونی سه‌لامه‌تی ژینگه‌ له‌میان‌ه‌ی ئە‌نجامدانی پشکنینی په‌یوه‌ست به‌ پیسکه‌ره‌کانی ژینگه‌و ئە‌و فاکته‌رانه‌ی کاریگه‌ریان هه‌یه‌ له‌سه‌ر سه‌لامه‌تی ژینگه‌ به‌ هه‌مه‌هانگی له‌گه‌ل وه‌زاره‌ت ولایه‌نه‌ په‌یوه‌ندی‌داره‌کان و ده‌رکردنی رینمایی تایبته‌ت به‌ دیارکه‌رو به‌ندوبه‌ست (چوابگ)ی پیسکه‌ره‌کانی ژینگه‌و چاودیری کردنی سه‌لامه‌تی جیبه‌جیکردنی .

هه‌وتهم: ئە‌نجامدانی روپیۆیه‌ ژینگه‌ییه‌کان به‌ هه‌ماه‌نگی له‌گه‌ل لایه‌نه‌ په‌یوه‌ندی‌داره‌کانه‌وه .

هه‌شتم: لابرډن و چاره‌سه‌ر کردنی ئاسه‌واری چه‌کی کیمیایی ، به‌هاوکاری له‌گه‌ل لایه‌نه‌ په‌یوه‌ندی‌داره‌کانه‌وه بۆ پاککردنه‌وه‌ی کیلگه‌کانی مین و پاشماوه‌ی چه‌ک و جبه‌خانه‌و ئە‌وماددانه‌ی که‌ بوونه‌ته‌ هۆی پیس بوونی ژینگه‌ .

نۆیه‌م: هاندانی ئاماده‌کردن و بلا‌وکردنه‌وه‌و توێژینه‌وه‌ و لیکۆلینه‌وه‌ی تایبته‌ت به‌ پاراستن و چاککردنی ژینگه‌ .

ده‌یه‌م: هه‌ماه‌نگی و هاوکاری له‌گه‌ل ده‌زگا‌کانی وه‌زاره‌تی فی‌رکردنی بال‌وتوێژینه‌وه‌ی زانستی و وه‌زاره‌ته‌کانی دیکه‌دا ، به‌مه‌به‌ستی هاوکاری و توێژینه‌وه‌ و لیکۆلینه‌وه‌ ژینگه‌ییه‌کان ، دامه‌زراندنی ناوه‌ندی توێژینه‌وه‌ی ژینگه‌یی له‌ وه‌زاره‌ته‌که‌دا به‌تایبه‌تیش لیکۆلینه‌وه‌ی تایبته‌ت به‌به‌کار هینانی چه‌که‌ کیمیایه‌یه‌کان له‌ کوردستان .

یازده‌م: کار بۆ بلا‌وکردنه‌وه‌ی وشیری و پۆشنبیری ژینگه‌یی و وه‌گه‌رخستنی رۆلی کۆمه‌لگای مه‌ده‌نی له‌م بواره‌دا ، وێرای بونیادنانی توانسته‌کانی مرۆڤ له‌ پێگه‌ی به‌رپا‌کردنی کۆرو خولی راهینانی تایبته‌ت به‌ پاراستنی ژینگه‌و هاندانان .

دوازه‌م: لیکۆلینه‌وه‌و به‌دواداچوونی راپۆرته‌کان بۆ هه‌لسه‌نگاندنی کاریگه‌ری ژینگه‌یی ، که‌ لایه‌نه‌ به‌رپرسه‌کان پێشکه‌شیان ده‌که‌ن له‌مه‌ر ئە‌و پرۆژانه‌ی که‌

دادمه‌زرین و ئە‌وانه‌ی ئێستای دامه‌زراون بۆ په‌سه‌ند کردنیان یان ره‌تکردنه‌وه‌یان له‌ ماوه‌یه‌کی گونجاودا - له‌و پۆژه‌وه‌ که‌ پێشکه‌ش به‌ وه‌زاره‌ت ده‌کری‌ن به‌هه‌ماه‌نگی له‌گه‌ل لایه‌نه‌ په‌یوه‌ندی‌داره‌کان .

سیازدهم: کار کردن بۆ پاراستنی سروشت و جوانیه‌کانی و دروست کردنی پوانگه‌ی سروشتی به هه‌ماه‌نگی له‌گه‌ل و هزاره‌ته‌کان و لایه‌نه په‌یوه‌نیداره‌کانه‌وه .

چوارده‌م: گرتنه به‌ری شیوازی پیویست بۆ پاراستنی مروژ و ژینگه له مه‌ترسیه‌کانی تیشکاوه‌ری زیان به‌خش و ئالوده‌گی ژینگه‌ی .

پازده‌م: پشت به‌ستن به نووسینگه و تاقیگه و لایه‌نه راویژکاریه‌کان بۆ ئاماده کردنی راپۆرته‌کانی خه‌ملاندنی کاریگه‌ری ژینگه‌ی و ئه‌نجامدانی لی‌کۆلینه‌وه و شیکاری و پیوانه‌کان له بواره‌کانی پاراستنی ژینگه به‌پی‌ی ئه‌وه مه‌رجانه‌ی وه‌زاره‌ت دیاریان ده‌کات و ئه‌مه‌ش به رینمایی ده‌رده‌چی‌ت .

شازده‌م: دانانی بنه‌ماکانی سه‌لامه‌تی بۆ چاره‌سه‌رکردنی پاشماوه و زبل و خاشاک و ماده‌ی زیانبه‌خش و ترسناک .

ماده‌ی سی‌یه‌م:

یه‌که‌م: وه‌زیر: سه‌رۆکی بالاو ، به‌پررسی ئیش و کارو ئاراسته‌کردنی سیاسه‌ت و سه‌ره‌رشته‌یکردن و چاودیری کردنی وه‌زاره‌ته‌که‌یه‌وه، هه‌موو بریارو فه‌رمان و رینماییه‌گه‌لی‌کیش پیوه‌ندیان به ئه‌رکوفرمان و پی‌که‌اته‌وه سه‌لاحیات و کاروباری دیکه‌ی هونه‌ری و دارایی و ئیداری و ری‌کخستنی وه‌زاره‌ته‌که‌وه هه‌یه ، به‌پی‌ی حوکمه‌کانی یاسا، له‌وه‌زیره‌وه ده‌رده‌چی و سه‌ره‌رشته‌ی جی به‌جی کردنی ئیش ده‌کات و وه‌زیر له‌به‌رده‌می ئه‌نجومه‌نی وه‌زیراندا به‌پرسه ، چونکه خۆیشی ئه‌ندامیکی هاوکاری ئه‌نجومه‌نه‌که‌یه و بۆی هه‌یه هه‌ندی‌ک له ده‌سه‌لاته‌کانی بسپی‌ریت به بریکاری وه‌زاره‌ت و به‌رپوه‌به‌ره گشتی یه‌کان و یان ئه‌وه‌که‌سانه‌ی که به شیاویان ده‌زانیت .

دووهم: بریکاری وه‌زاره‌ت: له چوار چی‌وه‌ی ئه‌وه ده‌ستروییانه‌ی که پی‌ی ده‌سپی‌ردری له‌لایه‌ن وه‌زیره‌وه وه مه‌رجه‌خاوه‌ن بروانامه‌یه‌کی به‌راییی زانکۆ بی‌ت یاریده‌ی وه‌زیر ده‌دات ، له ئاراسته‌کردنی وه‌زاره‌ت و سه‌ره‌رشته‌ی کردنی کاروباریدا .

سی‌یه‌م: نووسینگه‌ی وه‌زیر: فه‌رمانبه‌ری‌ک سه‌رۆکیه‌تی ده‌کات و به‌رپوه‌ی ده‌بات به‌پله‌ی به‌رپوه‌به‌ره، خاوه‌ن بروانامه‌یه‌کی به‌راییی زانکۆیی بی و ژماره‌یه‌ک فه‌رمانبه‌ریش یاریده‌ی ده‌ده‌ن .

چوارهم: نووسینگهی بریکاری وهزارهت: فرمانبهريک سهروکايهتی دهکات بهريوهی دهبا بهپلهی بهريوهبه، خاوهن بپوانامهیهکی بهرایي زانکویی بی و ، ژمارهیهک فرمانبهريش هاوکاری دهکهن .

پینجهم: راویژکارهکان: ژمارهیان له چوار کهس زیتر نابی و، مهرجیشه خاوهن بپوانامهی زانکویی وپسپۆر بی.

شهشم: بهريوهبهرایهتی گشتی کاروباری ئیداری ودارایی: بهريوهبهريکی گشتی سهروکايهتی دهکاو بهريوهی دهبا،خاوهن بپوانامهیهکی بهرایي زانکویی و پسپۆر و بی.

ههوتهم: بهريوهبهرایهتی گشتی پاراستنی ژینگه و،ووشیاریکردنهوهو پاگه یاندنی ژینگهیی: بهريوهبهريکی گشتی سهروکايهتی دهکاو بهريوهی دهبا،خاوهن بپوانامهیهکی بهرایي زانکویی بی و له پاگه یاندندا شارهزابی.

ههشتم: بهريوهبهرایهتی گشتی کاروباری هونهری وخو پاراستن له تیشکاوهری: بهريوهبهريکی گشتی سهروکايهتی دهکاو بهريوهی دهبا،خاوهن بپوانامهیهکی بهرایي زانکویی بی و پسپۆرو شارهزاش بی.

ماددهی چوارهم :

ئه نجومه نی پاراستن وچاکردنی ژینگه :

یهکههه: ئه نجومه ن له مانه ی خواره وه پیک دیت:

(١) وهزیر - سهروک .

(٢) بریکاری وهزارهت - جیگری سهروک .

(٣) بهريوهبهره گشتی یهکان - ئه ندام .

(٤) نوینهريک بهپلهی بهريوهبهری گشتی به ههريهک له م وهزارهتانهی

خواره وه:

(١) وهزارهتی شارهوانی .

(٢) وهزارهتی فیکردنی بالاو توژیینه وهی زانستی

ئه رهشینی روژانهی وهقايعی کوردستان

(٣) وهزارهتی پلاننان .

(٤) وهزارهتی دهرامهتهکانی ئاو .

www.mojkurdistan.com

(٥) وهزارهتی ناوحو .

- ٦) وهزارهتی کشتوکال .
  - ٧) وهزارهتی تهنروستی .
  - ٨) وهزارهتی پیشهسازی .
  - ٩) وهزارهتی سامانی سروشتی .
  - ١٠) وهزارهتی گهشتوگوزار .
  - ١١) وهزارهتی کارهبا .
  - ١٢) وهزارهتی بازرگانی .
  - ١٣) وهزارهتی گواستنهوه .
- ٥) ئەندامی کیش له خاوهن ئەزموون وپسپۆران له پاراستنی ژینگه، وهزیر
دایدهنی و بۆی ههیه شارهزای تر به شدار پی بکات به پیی پیویست .
- ٦) نوینهری وهزارهتی په یوه ندیدارهکانی تر له کاتی پیویست دا .

ماددهی پینجه م :

یه که م: له ههر پارێزگایه ک ، ئەنجومه نیك دادمه زری ، پیی ده لێن (ئەنجومه نی
پاراستن و چاکردنی ژینگه ی پارێزگا) . پارێزگار یان نوینه ره که ی سه روکایه تی ده کا
و په یوه ست ده بیّت به ئەنجومه ن .

دووهم: ئەنجومه ن هه لده سیّت به پیکه یانی ئەنجومه نی پارێزگا، له لایه نه په یوه ندی
داره کان به پاراستن و چاککردنی ژینگه ، له پارێزگادا و به پیی رینمایی که ئەنجومه ن
ده ری ده کا .

ماددهی شه شه م :

یه که م: ئەرک و فرمان و ئیش و تاییه تیه کان و پیکه اتهکانی وهزارهت به پیرو دیار
ده کریّت .

دووهم: وهزیر بۆی هه یه ، به رپوه به رایه تی یان به ش یان هۆبه به پیی پیویستی وهزارهت
بکاته وه یان یه کیان بخات یان ئیلغایان بکات .

ماددهی چه فته م :

ئەزیر بۆی هه یه ، رینمایی پیویست، بۆ ئاسانکاری جیبه چی کردنی حوکمهکانی ئەم یاسایه
ده ر بکات .

ماددهی ههشته م :

هه ره دهقیك له گه لّ حوكمه كانی ئەم یاسایه دا نه گونجی ، كاری پی ناکریت.

ماددهی نۆیه م :

پیویسته له سه ره نهجومه نی وه زیران ولایه نه په یوه ندی داره كان ، حوكمه كانی ئەم یاسایه جی به جی بکه ن.

ماددهی دهیه م :

ئەم یاسایه له رۆژی ده رچوونیه وه کاری پیده کریت له رۆژنامه ی پرسمی (وهقایی کوردستان) بلاوده کریته وه .

مه سعود بازانی
سه رۆکی هه ریعی کوردستان - عیراق

له رۆژی (۱۹ / ۱۰ / ۲۰۰۶) ی زاینی له هه ولیتر ده رچووه
به رامبه ر ۲۷ / ره زبه ر / ۲۷۰۶ ی کوردی

- هۆکاره كانی دانانی ئەم یاسایه -

به ئامانجی پاراستنی ژینگه و، چاكرگرتنی ته ندروستی گشتی و ده رامه تی سروشتی و جۆراوجۆری زینده وه ره، به جۆری كه فراژوكاریی به رده وام زامن بكاو، له بواری ژینگه شدا هاوكاریی نیوده ولّه تی وئیقلمی، بئینتیه دی و، ئەو بنه مایانه ش كه زیان به سه لامه تی ژینگه ده گه یینن ريقابه بكرین و، ئاسه واری چه کی كیمیایی وپاشماوه ی چه ك و تفاق و مادده پیسكه ره كانی ژینگه، چاره سه ربكرین وپامالرین، به و ئامانجان، به زه روور زانرا، وه زاره تی، له هه ریما به ناوی وه زاره تی ژینگه دابنری، ئەو ئەركوفرمانه بگریته ئەستۆ. به وجۆره، به پیویستیش زانرا، یاسایه ك دابنری، ئەركوفرمان وئامانجه كانی ئەم وه زاره ته نوییه و، ئیش و كاری به رپوه به رایه تیه كانیشی دیاربكاو، ئەركوفرمانی هه ریبه كه یان ريك بخا. جا، به ئاواتی ده سه به ركردن ووه دیه یانی ئەو ئامانجه ... ئەم یاسایه دانرا.